

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

2023

XILETELO XA MAKOREKETELO

TIMARAKA: 100

Xiletelo xa makoreketelo lexi xi na tipheji ta 10.

MAAVELO YA TIMARAKA**XIYENGE XA A: XITSALWANA: TIMARAKA TA****50****VUNDZENI NA MAKUNGUHATELO****VM = 30****RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI****RXV = 15****XIVUMBeko****X = 05****NTSENGO****50****XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA XITSALWAMBIKO:****TIMARAKA TA****2 x 25 = 50****VUNDZENI, MAKUNGUHATELO NA XIVUMBeko****VMX = 15****RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI****RXV = 10****NTSENGO****25****MIMFUNGHO LEYI NGA TIRHISIWAKA EKA MAKOREKETELO****MFUNGHO****NHLAMUSELO**

–

Ehansi ka xihoxo xin'wana na xin'wana xa mapeletelo na mahikahatelo.

ll

Etlhelo ra xinene eka swivulwa leswi nga twisisekiki.

=

Etlhelo ra xinene loko mukamberiwa a nga avangi xitshuriwa xa yena hi tindzimana.

m

Etlhelo ra xinene loko ku ri na mbuyelelo wa timhaka kumbe marito.

/

Loko a hlanganisile marito.

□

Loko a hambanisile marito.

←

A a fanele a sungurile ekusunguleni ka ntila eximatsini.

→

A nga fikangi emakumu ka xinene.

↑

A a fanele a sungurile eka mintila leyi a nga yi tlula.

↓

A nga fikangi emakumu ka pheji.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****1.1 A ndzi ta va ndzi nga welangi ekhombyeni.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Mbangu.
- Muxaka wa khombo.
- Leswi endleke a wela ekhombyeni.
- Lava a a ri na vona.
- Xivangelo xo tisola.
- Dyondzo leyi a yi kumeke.
- Switsundzuxo eka van'wana.

[50]**1.2 Lexi i xihundla xa mina!**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Mbangu.
- Leswi humeleleke.
- Lava khumbekeke.
- Vubihi/Vunene bya swona.
- Nyanyuko/Ku khunguvanyeka loku veke kona.
- Switandzhaku leswi veke kona.
- Dyondzo leyi kumekeke.
- Swibumabumelo kumbe swisolo.

[50]**1.3 Leswi nga endliwaka leswaku vaaki va Afrika-Dzonga va thoriwa emintirhweni yo hambanahambana himfanelo.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ku navetisiwa ka mintirho swi fanele ku va erivaleni.
- Ku ka ku nga tirhisiwi xin'wanamanana eka matholelo.
- Ku thoriwa ka vatirhi hi ku tshembeka.
- Ku herisiwa ka matholelo ku ya hi tindhawu.
- Ku thola ku ya hi tidyondzo leti faneleke.
- Ku kambisisa loko vathoriwa va nga ri na rhekhodo ya swa vugevenga.
- Ku ka ku nga tirhisiwi nghohe na rimbewu eka matholelo.

[50]

1.4 Ku va vanhu va nga hakeli eswibedhbele na le titlilini ta mani na mani swi kahle swi tlhela swi nga vi kahle.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

Ndlela leyi swi nga kahle hayona.

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ku pfuneka ka nhlayo ya le henhla ya vavabyi lava pfumalaka.
- Vanhu va ya eku tshunguriweni hi vutitshembi.
- Tiambulense ti landza lava vabyaka ngopfu emakaya handle ko va hakerisa.
- Lava nga na mavabyi lama lavaka ku nwa maphilisi vutomi hinkwabyo va nyikiwa mahala.
- Nhlayo ya lava hundzaka emisaveni hi ku pfumala mali ya hunguteka.

Ndlela leyi swi nga riki kahle hayona.

- Ku nga nwi mirhi himfanelo hi ku va va nyikiwile mahala.
- Van'wana va xavisa mirhi leyi va nyikiwaka yona.
- Tiambulense ti vitaniwa hambi swi nga bohi.
- Yin'wana mirhi yi tirhisiwa ku endla swidzidziharisi.
- Ku tiendlisa ka van'wana onge va vabya va endlela ku kuma maphilisi.
- Ku tala ku tlula mpimo.
- Ku engeteleka ka vahlampfa vo ka va nga ri nawini hi xikongomelo xo kuma vutshunguri bya mahala.
- Mirhi yi hela hi xihatla.
- Vafirhi va tshama va karhele.
- Switirhisiwa swi hatla swi onhaka.

[50]

1.5 Vaxavisi va le handle ka mavhengele va fanele va arisiwa ku xavisa eka tindhawu leti. Pfumela kumbe u kaneta.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

Ku pfumela.

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- A va hakeli xibalo.
- Va thyakisa tindhawu leti va xaviselaka eka tona.
- Vaxavisi van'wana va va va nga basangi.
- Vanhu va kavanyeteka eka nkholuko wo nghena emavhengeleni.
- Ku na ntlimbano wa vanhu lowu vangaka vugevenga.
- Swakudya a swi kamberwi.
- Swin'wana swa swixavisiwa swi va swi hundzeriwile hi nkarhi.
- Va xavisa swiambalo swa xiyimo xa le hanshi.
- Swixavisiwa swi ngheneriwa hi ritshuri.
- Van'wana va xavisa swidzidziharisi va tumbela hi swibindzwana swa vona.

Ku kaneta.

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Swin'wana swa swiambalo swa vona i swa xiyimo xa kahle.
- Van'wana va xavisa swakudya leswi baseke.
- Vaxavisi van'wana va basile swinene.
- Van'wana va xavisa swakudya leswi nga hundzeriwangiki hi nkarhi.
- Nxaviso wa vona wa fikeleleka.
- Swi hunguta vugevenga na ku pfumaleka ka mintirho.

[50]

- 1.6– Eka swivutiso swa 1.6–1.8 mukamberiwa u ta xiyaxiya swifaniso leswi a
1.8 nyikiweke swona kutani a tsala xitsalwana hi xin'we xa swona, a aneka
mhaka leyi xi n'wi tiselaka yona emiehleketweni. U ta nyika xitsalwana xa
yena nhlokomhaka leyi faneleke.

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2**

LEMUKA LESWI: EKA TINHLAMULO TA SWITSALWAMBIKO HINKWASWO, LOKO NHLOKOMHAKA YI TSARIWILE HI MALETARE LAMATSONGO YA KHWATIHATIWA, LOKO YI TSARIWILE HI LAMAKULU A YI KHWATIHATIWI.

2.1 PAPILA RA XINGHANA

Eka papila ra yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Adirese ya mutsari leyi sikuhatiweke evokweni ra xinene. (A ku funghiwi endzhaku ka ku sikuhata.)
- Ku tlula ntila laha swi faneleke.
- Xiloso. (A ku funghiwi.)
- Vundzeni. (Manghenelo, miri na mahetelelo. Xikongomelo xi fanele ku boxiwa.)
- Nsariso. (A ku tsariwi xivongo naswona a ku sayiniwi.)

[25]**2.2 TSALWAVUTITIVISI NA PAPILA RO SEKETELA**

Eka tsalwavutitivisi bya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Mavito na xivongo.
- Siku, n'hweti na lembe.
- Nomboro ya pasi.
- Rihanyu.
- Rimbewu.
- Vutihlanganisi.
- Timhaka ta tidyondzo.
- Vuxokoxoko bya ntirho.
- Timbhoni.
- Xihlambanyiso.
- Nsayino.
- Papila ro seketela ri fanele ri va kona. Ri nga ha va hi xivumbeko xa ndzimana yin'we ntsena. A swi bohi leswaku ri va hi xivumbeko xa papila ra ximfumo naswona nkunguhato wa rona a wu laveki.

(Eka papila ro seketela mukamberiwa u languteriwa ku tirhisa adirese leyi a nyikiweke yona eka papila ra swivutiso.)

[25]**2.3 NHLUTO**

Eka nhluto wa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Siku na ndhawu.
- Maambalelo ya vona.
- Vuhungasi lebyi a byi ri kona.
- Matitwelo ya vona.
- Leswi heriseke xiswona.
- Swibumabumelo na swisololo.
- Vito ra muhluti.
- Nsayino.
- Ku sikuhata.

[25]

2.4 N'WANGULANO

Eka n'wangulano wa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Mbangu.
- Ku thya swimunhuhatwa mavito lama tsariweke hi maletere lamakulu evokweni ra ximatsi ya landzeriwa hi hikombirhi.
- Ku xewetana.
- Mbhurisano lowu kongomisiweke eka nhlokomhaka.
- Swiendlo swa swimunhuhatwa endzeni ka swiangi.
- Ku gimeta na ku lelana.

[25]**2.5 XIVIKO**

Eka xiviko xa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Loyi xiviko xi kongomisiweke eka yena.
- Mbangu.
- Swo famba hi swona.
- Ku amukeriwa.
- Vuhlayiseki.
- Mbhurisano lowu veke kona.
- Ntlhontho lowu va hlanganeke na wona.
- Tinhlamulo eka vaakatiko.
- Vito na xivongo xa mutsari.
- Nsayino wa mutsari.
- Ku sikuhata.

[25]**2.6 MATIMU YA MUFI**

Eka matimu ya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Mavito na xivongo xa mufi.
- Siku, n'hweti na lembe ro tswariwa/hundza emisaveni.
- Ndhawu laha a tswariweke kona.
- Vatswari va mufi.
- Vuxokoxoko bya swa tidyondzo.
- Vuxokoxoko bya ntirho wa yena.
- Ta ku teka kumbe ku tekiwa.
- Xivangelo xa rifu.
- Lava a va siyeke.
- Ku n'wi navelela ku etlela hi kurhula.
- Ku phata xivongo xa yena.

[25]**NTSENGO WA XIYENGE XA B:****50****NTSENGO WA TIMARAKA:****100**

XITANDZHAKU XA A: RHUBIRIKI YA MAKAMBELELO YA XITSALWANA – RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 50)**XIYA:**

- Tirhisa rhubiriki minkarhi hinkwayo loko u koreketa xitsalwana xa vutumbuluxi (Papila ra vu3, XIYENGE XA A).
- Timaraka to sukela eka 0 kufikela eka 50 ti avanyisiwile hi tinhlamuselo ta nkoka ta vuswikoti ta NTLHANU.
- Eka swilaveko swa Vundzeni, Ririmi na Xitayili, nhlamuselo yin'wana na yin'wana ya vuswikoti eka leta ntlhanu yi avanyisiwile hi swiyimo swimbirhi: xa le henhla na xa le hansi xikan'we na maavelo ya timaraka lama tirhisiwaka.
- Xivumbeko a xi khumbeki hi ku aviwa ka xiyimo xa le henhla na xa le hansi.

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI & MAKUNGUHATELO (Mahlamulelo na miehleketo) Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatele; Ndzemuko wa xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. TIMARAKA TA 30	Xiyimo xa le henhla	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Mahlamulelo yo hlawuleka/lama tlhonthaka miehleketo na ku hundzisa eka leswi languteriweke. -Miehleketo ya vutlhari, leyi tlhonthaka miehleketo naswona leyi vupfeke. -Mahungu ya veketeriwile hindlela yo hlawuleka naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) ku katsa manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama vumbiweke kahle swinene. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa naswona yi kombisa vumbhoni byo va yi vupfile. -Mahungu ya veketeriwile kahle swinene naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama amukelekaka. -Miehleketo leyi nga na nkhlulukelano na ku khorwisa. -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo ma na nkhlulukelano kun'wana. -Miehleketo a yi twisiseki naswona a yi kombisi vutitumbuluxeri. -Ku na vumbhoni byitsongo bya maveketelelo na nkhlulukelano wa mahungu.	-Mahlamulelo yo huhula. -Miehleketo yo hlanganahlangana yo ka yi nga kongomisi mhaka. -Mahungu yo huhula no vuyeleriwa. -Mahungu a ya veketeriwangi kahle naswona ya hava nkhlulukelano.
	Xiyimo xa le hansi	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Mahlamulelo ya xiyimo xa le henhla kambe lama nga riki na swihlawulekisi swa xitsalwana xo hlawuleka no tlhontha miehleketo. -Miehleketo ya vutlhari no vupfa. -Mahungu ya veketeriwile hindlela ya vutshila naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama vumbiweke kahle. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa. -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama amukelekaka kambe hungu a ri hlamuseriwangi ri twisiseka swinene. -Miehleketo yi na nkhlulukelano lowu amukelekaka na ku khorwisa. -Mahungu ya veketeriwile kahlenyana naswona ku na nkhlulukelanonyana (nhlanganonyana) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo hakanyingi a hi lama kongomaka. -Miehleketo yi tala ku va leyi nga hlanganangiki na ku hlanganahlangana. -Ku hava vumbhoni lebyi kombisaka maveketelelo lamanene na nkhlulukelano wa mahungu.	-A ku kalangi ku ringetiwa ku angula ku ya hi nhlokomhaka. -Miehleketo hi leyi yi nga fanelangiki naswona a yi fanelani nakatsongo na nhlokomhaka. -A yi na nkongomo naswona yi pfuvapfuvikele.

RHUBIRIKI YA MAKAMBELELO YA XITSALWANA – RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 50) (ku yisa emahlweni)

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo/ nkucetelo, vundzeni; Mahlawulelo ya marito; Matirhiselo ya ririmi na swiaki na milawu ya rona; mahikahatelo, ntivoririmi na mapeletelo.	Xiyimo xa le henhla	14–15 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Vutitshembi eka ku tirhisa ririmi naswona hindlela yo hlawuleka no tsakisa. -Xi koka rinoko naswona xi na thoni leyinene no thavula. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi kona. -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila swinene.	11–12 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi hi leri faneleke naswona thoni leyi tirhisiweke hi leyi fanaka minkarhi hinkwayo. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi talangi. -Xi vumbiwile kahle swinene.	8–9 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi ri tirhisiwile hindlela yo amukeleka ku hlamusela mahungu. -Thoni hi leyi faneleke. -Ku tirhisiwile ririmi leri amukelekaka ku tiyisisa vundzeni bya hungu.	5–6 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana katsongo na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Matirhiselo ya ririmi i ya xiyimo xa madyondza swinene. -Thoni na dikixini a swi fambelani. -Ntivomarito lowutsongo swinene.	0–3 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi a ri twisiseki. -Nkayivelo wa ntivomarito wu endla leswaku mahungu ya nga twisiseki.
		TIMARAKA TA 15	Xiyimoxa le hansi	13 -Ririmi i ra xiyimo xa le henhla naswona ri na thoni leyi faneleke no thavula. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi kona. -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila.	10 -Ririmi ro fanela naswona hakanyingi ra vuyerisa. -Thoni hi leyi faneleke na ku vuyerisa. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo i switsongo. -Xi vumbiwile kahle.	7 -Matirhiselo lamanene ya ririmi eka minkarhi yin'wana. -Hakanyingi thoni hi leyi faneleke kambe ku na nkayivelo wo tirhisiwa ka ririmi leri amukelekaka.
5 -Mavumbelo ya nhlokomhaka i ya xiyimo xa le henhla swinene. -Vuxokoxoko lebyi hlawulekeke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hindlela ya xiyimo xa le henhla swinene.	4 -Vuxokoxoko byi vumbiwile hindlela yo twisiseka. -Ku na nkahulukelano. -Swivulwa na tindzimana swa twisiseka naswona i swo hambanahambana.			3 -Ku vumbiwile vuxokoxoko lebyi faneleke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hindlela leyinene. -Xitsalwana xa ha twisiseka.	2 -Ku na timhakanyana to khomeka. -Swivulwa na tindzimana swi hoxekilenyana. -Xitsalwana xa ha twisisekanyana.	0–1 -Ku pfumaleka timhaka leti lavekaka. -Swivulwa na tindzimana swi hoxekile. -Xitsalwana a xi twisiseki.
XIVUMBEKO Swihlawulekisi swa xitshuriwa; Mavumbelo ya tindzimana na swivulwa.						
TIMARAKA TA 5						

XITANDZHAKU XA B: RHUBIRIKI YA MAKAMBELELO YA XITSALWAMBIKO XO LEHA –RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 25)

Swilaveko	Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI, MAKUNGUHATELO & XIVUMBEKO Mahlamulelo na miehleketo; Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelelo; Xikongomelo, vaamukeri va hungu, swihlawulekisi/swiaki swa ririmi na mbangu.	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
	-Mahlamulelo yo hlawuleka na ku hundzisa leswi a swi languteriwile. -Miehleketo ya vutlhari leyi vupfeke. -Vutivi byo enta bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Matsalelo lama nga humiki emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile. -Nhlamuselo ya vuenti swinene naswona vuxokoxoko hinkwabyo byi seketela nhlokomhaka. -Xivumbeko lexi faneleke no va na nkhaqato.	-Mahlamulelo lamanene lama kombisaka vutivi lebyinene bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Ku na ku kongoma mhaka, a ku na ku huma emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile, swi hlamuseriwile kahle hi vuxokoxoko byo seketela nhlokomhaka. -Xivumbeko lexi faneleke lexi nga na swihoxo switsongo leswi onhaka nkhaqato.	-Mahlamulelo yo ringanela lama kombisaka vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Mhaka a yi kongomiwi hi ku hetiseka, ku na ku humanyana emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile hindlela leyi amukelekaka. -Ku na vuxokoxoko byin'wana lebyi seketelaka nhlokomhaka. -Hi ku angarhela, xivumbeko hi lexi faneleke kambe xi ri na swihoxo switsongo.	-Mahlamulelo ya madyondza lama kombisaka vutivinyana bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Ku na ku kongomanyana kambe matsalelo ya huhula. -A hi minkarhi hinkwayo vundzeni na miehleketo swi vumbanaka. -Ku na vuxokoxoko byitsongo lebyi seketelaka nhlokomhaka. -Milawu ya xivumbeko yi tirhisiwile hindlela yo ka yi nga twisiseki. -Ku na swihoxo swo tala.	-Mahlamulelo a ya kombisi vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Nhlamuselo a yi le rivaleni naswona yi humile swinene emhakeni. -Vundzeni na miehleketo a swi vumbanangi. -Ku na vuxokoxoko byitsongo swinene lebyi seketelaka nhlokomhaka. -A ku tirhisiwani milawu ya xivumbeko leyi faneleke.
TIMARAKA TA 15	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI Thoni, rhejisitara, xitayili, xikongomelo/nkucetelo, vaamukeri va hungu na mbangu; Matirhiselo ya ririmi, swiaki na milawu ya rona; Mahlawulelo ya marito; Mahikahatelelo na mapeletelo.	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile himfanelo. -Swihoxo a swi kona.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Hi ku angarhela, ku na nkhaqatonyana wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile himfanelo. -Ntivomarito wa kahle swinene. -Swihoxo a swi talangi.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ku na swihoxonyana swa ririmi. -Ku na ntivomarito wo ringanela. -Swihoxo a swi onhi nhlamuselo.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelananyana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ntivoririmi wo pfumala nkhaqato wu tlhela wu va na swihoxo swo tala. -Ntivomarito wo kayivela. -Nhlamuselo a yi le rivaleni.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Swihoxo swi tele naswona ku na ku pfuvapfuvana ka timhaka. -Ntivomarito a wu fambelani na xikongomelo. -Nhlamuselo a yi twisiseki nakatsongo.
TIMARAKA TA 10					